

مبارزه با اسرائیل

در صدر توجهات مراجع عظام تقلید

و علمای مسلمان

با آغاز جنگ جهانی اول، فرانسه، روسیه و بریتانیا (متفقین) به دولت عثمانی که از متحدین بود، اعلام جنگ کردند. مصطفی حائری افندی، مفتی اعظم عثمانی، برای حمایت از سلطان محمد پنجم عثمانی فتوای جهاد صادر کرد و فرماندهی سپاه را به سلطان عثمانی، به‌عنوان خلیفه مسلمانان سپرد. آنان این جهاد را واجب عینی اعلام کردند و از همه مسلمانان جهان (خارج از قلمروی عثمانی) خواستند تا جهاد کنند. به این ترتیب، از نظریه اتحاد اسلام – که نخستین بار سید جمال‌الدین اسدآبادی آن را در دوره سلطان عبدالحمید دوم عثمانی ابراز کرده بود و هم‌فکرانش، کواکبی و محمد عبده، آن را ترویج نمودند – در جنگ جهانی اول به‌نفع سلطان محمد پنجم بهره‌برداری شد و تمام کسانی که از هجوم استعمار هراسان بودند، به رهبری سلطان عثمانی راضی شدند. علمای شیعه نیز در عتبات به حمایت از سلطان محمد پنجم برخاسته و او را خلیفه نامیدند و با صدور فتاوایی از مسلمانان خواستند تا از خلافت عثمانی دفاع کنند. پس از جنگ جهانی اول و در جریان اشغال عراق و مناطقی از ایران و عثمانی، بار دیگر فتواهای جهادی بسیاری از سوی علما صادر شد.^۱

پس از صدور اعلامیه بالفور در ۱۹۱۷/۱۳۳۵ و پایان جنگ جهانی اول، فلسطین مستعمره انگلستان شد. از آن پس، موضوع فلسطین در رأس مشکلات جهان اسلام قرار گرفت. در پی آن، جهاد مفهومی گسترده‌تر از پیش یافت و مبارزان فلسطینی در مقابله با استعمار به آن استناد می‌کردند.^۲

عزالدین قسام که از ۱۳۰۱ ش/ ۱۹۲۲ مخالفت با استعمار و صهیونیست‌ها را آغاز کرده بود، قیمومت را نقض تمامیت ارضی دارالاسلام و جهاد را واجب عینی اعلام کرد. وی از ۱۳۱۴ ش/ ۱۹۳۵ به مبارزه مسلحانه با بریتانیا و صهیونیست‌ها پرداخت و در خطبه‌های خود، به آیات جهادی استناد نمود و مبارزه‌اش شکل جهادی یافت.^۳

مسجدالاکبر، یکی از مراکز شیعیان در بغداد

اندیشه‌اش به‌قدری بود که وقتی در دانشگاه «الأزهر» مصر سخنرانی کرد و پیام‌آور اتحاد مسلمانان شد، دکتر «طه‌حسین» نویسنده و سخنور مصری بر دستاتش بوسه زد و چنین گفت: «زمانی که سخنرانی امام زنجانی را شنیدم، گمان کردم که ابوعلی سینا زنده شده و سخنرانی می‌کند!»

• **آیت‌الله زنجانی در سفر به کشورهای اسلامی**

آیت‌الله زنجانی به اغلب کشورهای مسلمان از مصر و اردن گرفته تا سوریه و لبنان سفر کرد و با سران کشورهای اسلامی و اندیشمندان برجسته نامه‌نگاری داشت و همیشه و همه‌جا پرچم اتحاد اسلامی را برافراشت. آن زمان صهیونیسم در فلسطین فعال بود؛ ولی هنوز اسرائیل تأسیس نشده بود.

• **خطابه‌آتشین**

آیت‌الله زنجانی وقتی به دعوت سَیدمحسن حسینی، مفتی کشور فلسطین جهت زیارت مسجدالاقصی و دیدار با مردم مظلوم آن دیار به آن سرزمین سفر کرد و مورد استقبال مردم و علمای آنجا قرار گرفت و آنگاه در جمع حاضران آن– چنان سخنرانی غراء و شیوایی علیه صهیونیزم و استعمارگران جهانی ایراد کرد که این سخنرانی در بین مردم به «خطبه نارینه» یعنی سخنرانی آتشین معروف گردید. وی در قسمتی از سخنرانی‌اش سران اسرائیل و دولت‌های استعمارگر را مورد خطاب قرار داد و گفت: «ای مردم عرب و ای مسلمانان! فراموش نکنید که شیطان نهال‌های خود را در زمین مقدس شما کاشت و متعهد شد، آنها را پرورش دهد تا اینکه هرگاه میوه‌های مسمومش به‌حد خوردن رسید، گلوگیر شود و راه تنفس را ببندد. آری! جنگ شما بر ضد چنین مصیبت بزرگی است. ای مردم عرب و ای مسلمانان! امروز دولت‌هایی که بر عالم سیطره دارند، دندنان‌هایشان را تیز کرده و مقاصد پلیدشان را آشکار نموده‌اند و هیچ امیدی از عدالت و انصاف آنها باقی نمانده است.» سپس سران صهیونیسم را خطاب قرار داد:

«...آیا با خدا می‌جنگید؟ درحالی‌که پیروزی خدا حتمی است. آنان‌که برای تأسیس دولتی به‌نام اسرائیل در فلسطین کوشش می‌کنند و می‌خواهند برای یهود سلطنت و عزت کسب نمایند و با عرب و مسلمین برای نیل به این هدف پیکار می‌کنند، باید بدانند، با خدایی که برای یهود ذلت و مسکنت مقرر فرموده، در پیکازند. در آنجایی که حضرت باری می‌فرماید: ﴿وَصَرَّفْتُ عَنْهُمْ الذِّلَّةَ وَالْمَسْكَنَةَ وَتَبَاؤُ وَغَضَبَ مِنْ اللَّهِ﴾ بقره:۶۱)

اما شکی نیست که دراین پیکار، پیروزی با ایزد متعال است در آنجا که می‌فرماید: ﴿لَاخِذِيْ اَنَا وَرُسُلِيْ﴾ به شما ای کسانی که خون عرب در عروقشان می‌جوشد! به شما ای گروه مسلمانان! نگذارید که اهریمن پلید، نهال خیانت خود را در سینه سرزمین شما بنشاند و آن را بر رویانید و بارور نماید؛ چه آنگاه که میوه شومش فرا رسد، گلوهای‌تان را سخت فرو گیرد و عواطف‌تان را بی‌رحمانه جریحه‌دار

عالمی که ۱۲ سال قبل از تشکیل رژیم صهیونیستی خطرش را گوشزد کرد

سازد: آنگاه فریادهای دردناک از دل برآورد؛ ولی... در آن هنگام پیکارتان بر علیه او و مصیبت و بلای بزرگی که به شما روی آورده، بس دیر شده است. نوشدارو پس از مرگ، بیمار آورده باشد.

ای امیران عرب و... و ای مسلمانان با حمیت! در آن هنگام که دول استعمارگر پیروز، دندنان‌های خون‌آشام خود را در حال حمله به شما نشان می‌دهد، نیت شوم و پلیدش را عیان می‌بینید که ایده و آرزوهای شما در قاموس عدل و انصافش محلی ندارد و قربانگاه خود را در زوایای تاریخ و نکبت‌بار دلش آشکارا می‌نگرید. چرا سرگردانید؟

به‌یقین بدانید در این روزگار پراشوب و غوغا، برای بقای موجودیت خود و جلوگیری از زوال و انقراض خویش از لوح وجود گیتی، جز این، وسیله‌ای ندارید که دست اتفاق و اتحاد یکدیگر را نیکو بفشارید تا در سایه هماهنگی و اتحاد کلمه، به دفاع جدّی از میهن عزیز و قطع شرارت صهیونیزم خون‌آشام و ایادی پلید آن قیام کنید. از پای افتادگان و درماندگان فلسطین را دریابید تا پیروزی بر صهیونیزم و کامیابی در مقابل مخاطرات، از آن شما باشد؛ وگرنه در آن حال، ذلت دائمی و مرگ حتمی در این سرزمین، برای اسلام و عرب در کمین شماست.

ای یهودیان! بدانید که کرکس مرگ بر گرد سرتان پرواز می‌کند. به شما اخطار می‌کنم که هرگاه فلسطین را رها نکنید، بدبختی‌ها و مرگ فلاکت‌بار در کمین شماست. اگرچه در این مورد زیاد حرف زده شد؛ ولی با این حال، برای آخرین بار در این مکان و از راه دل‌سوزی و عواطف بشریت و اسلام، با گفتاری کاملاً روشن و صریح و دلایل حسی و آشکار، از آن جا که سخت پابیندم که به گُنه اغراض و به عقل بازگردید و به گذشته و حال خود تأمل کنید و نیکو بیندیشید که فتنه‌انگیزی و جنگ‌طلبی در فلسطین، برای شما جز اتلاف نفوس و اموال نخواهد داشت.»

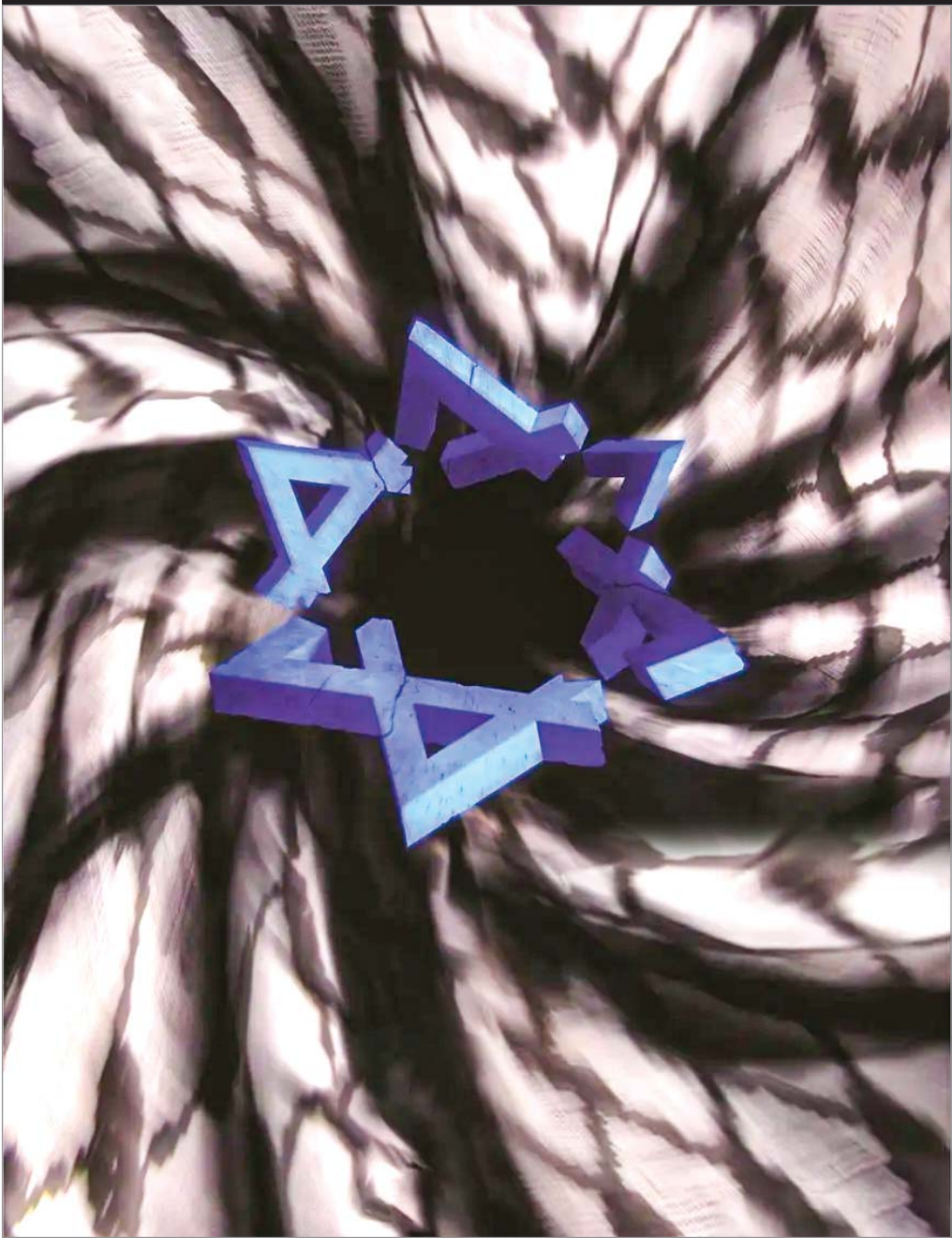
او به سران کشورهای اسلامی نیز چنین گفت:

«بر همه حکومت‌های عربی و اسلامی واجب است، قضیه فلسطین را

غده بدخیم

ویژه‌نامه مواضع برخی از مراجع عظام تقلید شیعه و علما درباره رژیم صهیونیستی

• دوشنبه ۹ بهمن ۱۴۰۲ ۱۷ رجب‌المرجب ۱۴۴۵ ۲۹ ژانویه ۲۰۲۴ • شماره‌دوم

در بالاترین مرتبه اهمیت قرار داده و در جهت استیصال رژیم صهیونیستی گام‌های مؤثری بردارند... لازم است، فریاد گسترده مردم فلسطین در تمام روزنامه‌ها و رسانه‌های جهانی بخش شود.»

با وقوع جنگ بین اعراب و اسرائیل، علمای بزرگ جهاد کردند؛ از جمله آنها و مقدم بر آنان، آیت‌الله زنجانیرحمه‌الله بود که فتوای صریح جهاد علیه اسرائیل داد و گفت: اگر من توانایی حمل سلاح داشتم، جزء اولین کسانی بودم که از عراق عازم جهاد با اسرائیل می‌شدم؛

«همه جهانیان خبر دشمنی اسرائیل را با امت عربی و اسلامی شنیده‌اند و در این دوره حساس برای حفظ کبان اسلام و دفع خطر از بیضه اسلام و همچنین از امت اسلامی، جهاد بدون هر قید و شرطی واجب است و اضافه می‌کنم که آن فتوایی که قبلاً در سال ۱۳۵۵ ق/ ۱۹۳۶م صادر کردم و طی آن مسلمانان را به جهاد دعوت کردم، لغو نخواهد شد؛ مگر با نابودی اسرائیلی از عرصه گیتی. خطبه آتشین من در بیت‌المقدس و هشدارهایی که در تل‌آویو به یهودیان دادم، از احساس دشمنی من به آن غاصبان خبر می‌دهد. همچنین از تمام دولت‌های اسلامی می‌خواهم که جهاد امت عربی برای احقاق حق و ازهاق باطل را یاری کنند.»

این خلاصه راهکارهای مرحوم آیت‌الله زنجانی برای حل مسئله فلسطین قبل از شکل‌گیری رژیم صهیونیستی تا جنگ‌های اعراب و اسرائیل بوده که ارائه شد.

• **رحلت**

آیت‌الله زنجانی از معدود فرزاندگانی بود که در زمینه‌های مختلف علمی، مثل فلسفه، منطق، کلام، فقه، اصول فقه، تفسیر، حدیث، رجال، علوم ریاضی، ادیان و مذاهب، سیاست و علوم غریبه، کتاب‌ها و رساله‌های سودمندی تألیف نموده که بیشتر آنها به زبان عربی می‌باشند. در مورد تألیفات آیت‌الله زنجانی محمّدمصطفی المراغی، شیخ دانشگاه الأزهر مصر می‌گوید:

«من به جمیع جوانان و ملّت اسلام که می‌خواهند، منظور و مقصود شریعت و دیانت و اجتماع را طوری بفهمند که ضمیر و وجدان آنها راحت باشد و به هیچ‌گونه تردیدی گرفتار نشوند، سفارش می‌کنم که خواندن خطبه‌ها و کلمات و مؤلّفات زنجانی را بر تمام کتاب‌ها مقدم دارند. خداوند متعال، آیت‌الله زنجانی را از احاطه به اسرار تشریع اسلامی و فلسفه دیانت مقداری روزی ارزانی داشته که به هیچ‌کس از بزرگان و ائمه و پیشوایان و متبخرین عالمان نداده است.»

سرانجام «فیلسوف شرق» پس از خدمات کم‌نظیر برای وحدت اسلامی و اعتلای مذهب شیعه در ۲۳ شهریور ۱۳۲۷ شمسی دارفانی را وداع گفت و پیکرش در جوار مضجع شریف امیرالمؤمنینعلیه‌السلام در نجف اشرف آرام گرفت و در بسیاری از کشورهای اسلامی از جمله در شهرهای بزرگ ایران مجالس یادبودی برگزار شد.

• **منابع**

- تاریخ زنجان، سیدابراهیم زنجانی، ص ۳۷۴
- صفحه من رحله الامام الزنجانی وخطبه فی الاقطار العربیة، محمّدعلی داغر، ص ۲۳۶؛
- موسوعة طبقات الفقهاء، ج ۱، ص ۳۶۷؛
- یگانگی اسلام، ص ۱۶۲؛
- بازنگران سیاست، ص ۱۹۴، ۱۹۳.